

NEVŞEHİR İLİNİN EĞİTİM FONKSİYONLARININ EĞİTİM COĞRAFYASI AÇISINDAN İNCELENMESİ

Araştırma Makalesi / Research Article

UZUNÖZ, A. ve AKGÜR, M.Ş. (2020). Nevşehir İlinin Eğitim Fonksiyonlarının Eğitim Coğrafyası Açısından İncelenmesi. *Kapadokya Eğitim Dergisi*, 1(1).

Geliş Tarihi: 19.06.2020

Kabul Tarihi: 23.06.2020

Meliha Şule AKGÜR
Nevşehir hacı beктаş veli üniversitesi,
sosyal bilimler enstitüsü , coğrafya bölümü
suleakgur@hotmail.com
ORCID No: 0000-0001-5701-4700

Abdulkadir UZUNÖZ
Prof. Dr. Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Eğitim Fakültesi,
Sosyal Bilimler ve Türkçe Eğitimi
a.uzunoz@nevsehir.edu.tr
ORCID: 0000-0002-4130-4612

ÖZ

Eğitim, bireylerin ve toplumların geleceğe yönelik olarak yaptıkları değerli bir yatırımdır. Eğitime ilişkin veriler farklı bilim dalları tarafından kendi yöntemleri doğrultusunda ele alınmaktadır. Eğitim coğrafyası da bu bağlamda, coğrafi bakış açısı ile eğitimi ele almakta, coğrafi koşullarla eğitim arasındaki doğrudan ya da dolaylı etkileşimi ortaya koymaya çalışmaktadır.

Bu çalışma, eğitim coğrafyası çerçevesinde Nevşehir ilinin eğitim durumunu ele almayı ve ildeki eğitim faaliyetleri ile fiziki ve beşeri coğrafya koşulları arasındaki ilişkiyi ortaya koymayı amaçlamaktadır. Her ilin eğitim yapısı farklıdır ve farklı coğrafi koşullar altında şekillenmektedir. Bu farkların ortaya konulması ve karşılaştırma yapılabilmesi için her bir ilin eğitim coğrafyası açısından ele alınması önemlidir. Bugüne kadar Nevşehir ili için böyle bir çalışma yapılmamıştır. Ayrıca, yapılan bu çalışma, Nevşehir ilinde eğitim ile ilgili planlamalara ışık tutacağı için de önemlidir.

Çalışma doküman analizi yöntemi ile yapılmıştır. Nevşehir ilinde eğitime ilişkin özellikleri tespit etmek için, Milli Eğitim Bakanlığı tarafından yayınlanan okullaşma oranları, öğretmen, öğrenci, okul ve derslik sayıları kullanılmıştır. Elde edilen ve Nevşehir iline özgü olan veriler tablo ve grafikler halinde sunulmuştur. Yine, Türkiye İstatistik Kurumu'ndan alınan Nevşehir ilinin nüfus özelliklerine ait veriler kullanılmıştır. Çalışma sonucunda, Nevşehir ilinin eğitim ile ilgili olarak sahip olduğu özelliklerle Türkiye'deki eğitim faaliyetleri içerisinde oldukça iyi bir konumda olduğu tespit edilmiştir. İldeki öğretmen, okul ve derslik sayıları yeterlidir. Nevşehir ilinde okuryazar oranı Türkiye ortalamasının az da olsa üstündedir. Ancak okuma yazma bilmeyenlerin içinde özellikle 50 yaş üzeri kadın nüfusun fazla olması nedeni ile bu yaş grubuna yönelik okuma yazma kursları açılmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Eğitim, Coğrafya, Nevşehir İli, Okul, Nüfus

EXAMİNİNG OF EDUCATION FUNCTIONS OF NEVŞEHİR PROVINCE IN TERMS OF EDUCATIONAL GEOGRAPHY

ABSTRACT

Education is a valuable investment made by persons and communities for the future. Educational data are evaluated by different disciplines in accordance with their own methods. In this sense, education geography approaches the education from a geographical perspective and tries to exhibit the direct or indirect interaction between geographical conditions and education.

This study aims to search the educational status of Nevşehir province and to reveal the relationship between the educational activities in the province and physical and human geography conditions within the framework of educational geography. The educational structure of each province is different and is shaped under different geographical conditions. It is important to consider each province in terms of education geography, to reveal these differences and to make comparisons. To date, no such research has been made for the province of Nevşehir. In addition, this study is important as it will help the education plans in Nevşehir province.

This study was done by using document analysis method. To determine the educational characteristics of Nevşehir Province, the schooling rates, the number of teachers, students, schools and classrooms published by the Ministry of National Education were used. The data obtained and specific to the province of Nevşehir are presented in tables and graphics. In addition the data on the population characteristics of the Nevşehir province taken from the Turkish Statistical Institute were used. In conclusion in terms of education properties and activities Nevşehir province were found to have quite a good position in Turkey. The number of teachers, schools and classrooms in the province is sufficient. Literacy rate in Nevşehir is slightly above the average of Turkey. However, among those who are illiterate, especially cause of the large population of women over 50 years old, literacy courses should be opened for this age group.

Keywords: *Education, Geography, NevşehirProvince, School, Population.*

GİRİŞ

“Eğmek”, “biçim vermek” anlamlarını içeren eğitim sözcüğü, “eğmek” fiilinin kökünden türetilmiş olup, insanların bir takım öğrenilmiş tepkilere ihtiyaç duymaları sonucu ortaya çıkmıştır. Bir davranışı değiştirme ve insanı yeniden biçimlendirme süreci olan eğitim vasıtasıyla, insanın istedik olmayan davranışları değiştirilmekte, yerine istedik olan davranışlar insana kazandırılmaktadır. Yani, eğitimde bir değiştirme ve biçimlendirme vardır. Ayrıca, eğitimin amaçları belirlenirken hem bireyin içerisinde bulunduğu doğal ve toplumsal çevre hem de bireyin ilgi, yetenek ve gereksinimleri ile bedensel ve zihinsel gelişim düzeyi dikkate alınmaktadır (Kızılloluk, 2007: 22). Kasıtlılık ve istedik olma kavramları eğitimi tanımlarken kullanılan en temel iki kavramdır. Eğitimin planlı ve programlı yapılması, tesadüflere bırakılmaması gerektiği kasıtlılık kavramı ile ifade edilmektedir. Eğitimin bireysel ve gelişimsel yönünün açılımı olan, istedik olması ise, gelişim özelliklerine uygun yapılması anlamına gelmektedir (Erginer, 2018: 2-3). Eğitimin bütün bir topluma katkı sağlaması, bireyin bilgilerini geliştirip, onu üretken hale getirmesi yoluyla olmaktadır. Gelişimin sağlanmasında yararlanılan en önemli yol olan eğitim, kültürün nesilden nesile aktarılmasını sağlayan bir araçtır. Sadece eğitime değil, topluma da pozitif etki sağlamaktadır (Çetin, 2014: 28).

Eğitim coğrafyası ise coğrafyanın ilkelerini göz önünde bulundurarak, okul, derslik, öğretmen sayılarını, okullaşma oranlarını, insanların eğitim düzeylerini araştıran beşeri coğrafyanın alt bölümüdür (Işık, 2013: 31). Eğitim alanında da ortaya çıkan, insan ile doğal ortam arasındaki etkileşim, coğrafyanın dağılışı, karşılıklı ilişki ve nedensellik prensiplerine göre, eğitim-öğretim konusunu ele alan, sonuçlarını sentezler halinde sunan, “Eğitim Coğrafyası Bilimi” ni ortaya

çıkarmıştır (Özdal, 2010: 5-6). Eğitim bilimciler, bir yerdeki okul sayısı, okul araç gereçlerinin yetersizliği ile ilgilenir, öğrenme ve öğretme tekniklerine ilişkin çalışmalar yaparlar. Eğitim ile coğrafi şartlar arasındaki ilişkiye eğilmezler. Bu konuyu eğitim coğrafyası ele almaktadır. Oysa ki, eğitim içinde bulunan coğrafi şartlardan dolayı ya da dolaysız etkilenmektedir (Çolak, 2009: 13).

1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu ile belirlenmiş olan Milli Eğitim Sistemi, “Örgün Eğitim” ve “Yaygın Eğitim” olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır. Örgün eğitim; belirli yaş grubundaki ve aynı seviyedeki bireylere, amaca göre hazırlanmış programlarla, okul çatısı altında düzenli olarak yapılan eğitimidir. Örgün eğitim, okul öncesi, ilköğretim, ortaöğretim ve yükseköğretim kurumlarını kapsar (MEB, 2019: 13). Örgün eğitim, insan gücünün iyi yetiştirilmesi ve donanımlı bir şekilde eğitilmesinde oldukça önemlidir ve yetiştirilmiş insan gücü ülkelerin kalkınmasında temel etkidir. Son çeyrek asırda birçok dünya ülkesi eğitim sistemlerini yeniden yapılandırmış ve eğitimin yönetimi, finansmanı, öğretim programları ve yöntemleri gibi alanlarda bu yapılandırma hayata geçirilmiştir. Burada ülkelerin uluslararası rekabette bilgi ekonomisi ve bilgi toplumuna dahil olma, nitelikli bir beşeri sermayeye ve işgücüne sahip olma istekleri en önemli gerekçelerdir. Eğitim sistemlerindeki bu değişim ve dönüşümden Türkiye’deki eğitim sistemi de etkilenmiştir (Kaya, 2016: 42).

Bu çalışmada, Nevşehir ilinde örgün eğitim kademelerindeki okullaşma oranlarının, okuryazarlık durumunun, okul, derslik ve öğretmen sayılarının incelenerek Türkiye geneli ile karşılaştırılması ve ilin eğitim bakımından Türkiye içerisindeki yerinin tespit edilmesi amaçlanmaktadır. Her ilin nüfus özellikleri ve eğitim yapısı farklıdır. Ayrıca şehirlerin eğitim özelliklerinin bilinmesi ve incelenmesi, eğitime ilişkin planlama yapabilmek için gereklidir.

Araştırmanın Problemi

Bu çalışmada Nevşehir ilinin eğitim fonksiyonlarının eğitim coğrafyası açısından incelenmesi amaçlanmıştır.

Araştırmanın Alt Problemleri

- 1-Nevşehir ilinin okuryazarlık oranı ve eğitim durumu nedir?
- 2-Nevşehir ilinin eğitim fonksiyonları nelerdir?

YÖNTEM

Araştırmanın modeli

Araştırma doküman analizi modelindedir. Çalışmanın amacına uygun bilgileri ihtiva eden yazılı materyallerin incelenmesi olan doküman analizi, resmi ya da özel kayıtların toplanması, sistematik olarak incelenmesi ve değerlendirilmesinde kullanılmaktadır (Kuzu, 2013: 109). Yıldırım ve Şimşek 2005’e göre ise doküman analizi, araştırılması hedeflenen olgu veya olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsamaktadır. Seçilen araştırma problemi hangi dokümanların veri kaynağı olarak kullanılabileceğini belirlemede önemlidir. Eğitim ile ilgili bir araştırma gerçekleştireceğinizi varsaydığımızda kullanılabileceğiniz dokümanlar; ders kitapları, yıllık ve günlük planlar, öğrenci proje ve ödevleri, okul içi ve dışı yazışmalar, öğrenci kayıt dosyaları vb.dir. Doküman analizi gözlem, görüşme gibi nitel veri toplama yöntemleriyle birlikte kullanıldığında veri çeşitlenmesi sağlayarak araştırmanın geçerliliğine katkı sağlamaktadır. Doküman analizinde görsellik sağlayan filmler, videolar ve fotoğraflar da sıklıkla kullanılmaktadır.

Veri toplama aracı ve verilerin toplanması

Çalışma alanı olan Nevşehir ilindeki eğitimin niceliklerinin tespit edilmesi ve ilin eğitim durumunun ortaya koyulması amacıyla, MEB tarafından her bir eğitim-öğretim yılı için yayınlanan “Örgün Eğitim İstatistikleri” kitapçıklarından Nevşehir iline ait eğitim ile ilgili verilere ulaşılmıştır. Nevşehir ilindeki okuryazar oranına ve eğitim durumuna ilişkin veriler ise TÜİK “Ulusal Eğitim

İstatistikleri Veritabanı”ndan elde edilmiştir. Nevşehir ilindeki yükseköğretime ilişkin verilere de, Yükseköğretim Kurumu’nun, Nevşehir Hacı Bektaş Veli ve Kapadokya Üniversitelerinin veri tabanlarına ulaşılmıştır.

Verilerin değerlendirilmesi

Milli Eğitim Bakanlığı, Türkiye İstatistik Kurumu, Yükseköğretim Kurumu, Nevşehir Hacıbektaş Veli Üniversitesi ve Kapadokya Üniversitesi’nden elde edilen tüm nicel ve nitel veriler konuyu daha somut hale getirmek amacıyla tablo, grafik, şekil gibi görsel araçlara dönüştürülmüştür.

BULGULAR

NEVŞEHİR İLİNİN OKURYAZARLIK ORANI VE EĞİTİM DURUMU

Toplumların gelişmişlik durumunu gösteren önemli ölçütlerden biri de okuryazarlık durumudur ve toplumların gelişmişliği artık sadece ekonomik faaliyetlerle ölçülmektedir. Bu anlamda, ülkelerde basılan ve satılan kitap, dergi, gazete sayıları, yapılan panel, konferans gibi faaliyetlerin sıklığı ve niteliği de dikkate alınmaktadır. Öyle ki, ekonomisi güçlü olan birçok ülke okuryazarlıkla ilgili olan bu faaliyetlerde geride kaldıkları için gelişmemiş ya da gelişmekte olan toplum statüsünde yer alabilmektedir. Okuryazarlık kişinin toplumdaki başarısının da bir göstergesidir ve kişilerin eğitim alıp verme, dinlenme, eğlenme, haberleşme ve bütün mesleki faaliyetleri okuryazarlık becerileri ile ilgilidir (AŞICI, 2009: 17).

Tablo 1. Nevşehir İlinde Okuma Yazma Durumu (6+ yaş), (2008-2018).

2008 Yılı				
Cinsiyet	Okuma Yazma Bilmeyen	%’si	Okuma Yazma Bilen	%’si
Erkek	2.505	2,0	122.507	98,0
Kadın	16.071	12,4	113.064	87,6
Toplam	18.576	7,3	235.571	92,7
2018 Yılı				
Cinsiyet	Okuma Yazma Bilmeyen	%’si	Okuma Yazma Bilen	%’si
Erkek	728	0,6	130.638	99,4
Kadın	6.836	5,0	129.251	95,0
Toplam	7.564	2,8	259.889	97,2

(TÜİK Ulusal Eğitim İstatistiklerinden Hesaplanmıştır).

2008 yılı verilerine göre Nevşehir’de 6 yaş üstü nüfusun % 92,7’si (235.571 kişi) okuma yazma bilmekteyken, % 7,3’ü (18.576 kişi) okuma yazma bilmemektedir. Okuma yazma durumu cinsiyet açısından değerlendirildiğinde ise, 6 yaş üstü erkek nüfusun % 98’i okuma yazma bilmekte, % 2’si okuma yazma bilmemektedir. Okuryazarlık durumu 6 yaş üstü kadın nüfusta daha düşüktür. Kadın nüfusun % 87,6’sı okuryazar, %12,4’ü okuryazar değildir. Görüldüğü gibi, % 10,4’lük fark erkek nüfusun lehinedir (Tablo 1). Aynı yıl itibariyle Türkiye genelinde okuryazar nüfusun oranı % 91,8’dir. Cinsiyet açısından bakıldığında, erkek nüfusun % 96,7’si, kadın nüfusun ise % 61,1’i okuryazardır (Tablo 2). Her ölçekte Nevşehir’deki okuryazarlık durumuna ilişkin oranlar Türkiye genelinin üstündedir.

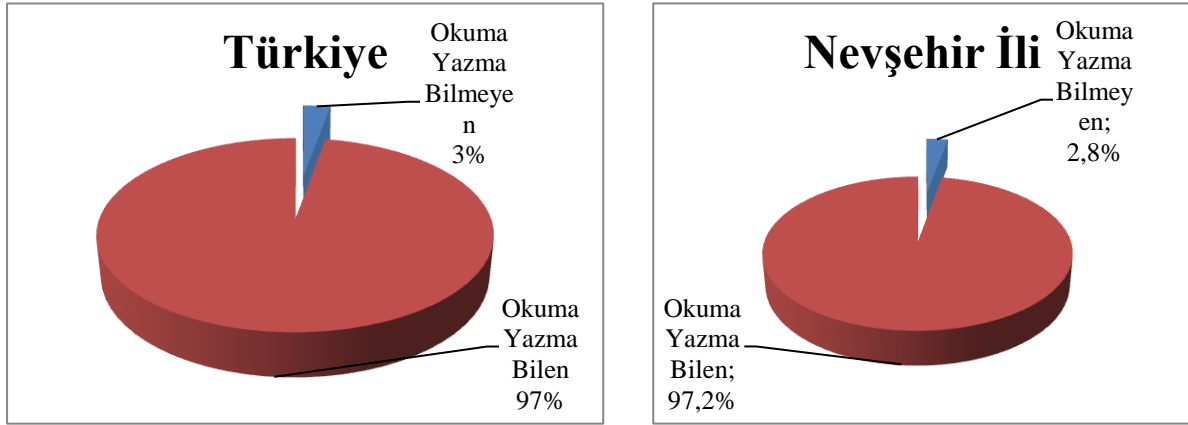
Tablo 2. Türkiye’de Okuma Yazma Durumu (6+ yaş), (2008-2018).

2008 Yılı				
Cinsiyet	Okuma Yazma Bilmeyen	%’si	Okuma Yazma Bilen	%’si
Erkek	986.790	3,3	28.873.257	96,7
Kadın	3.943.222	38,9	6.188.528	61,1
Toplam	4.930.012	8,2	55.061.785	91,8

2018 Yılı				
Cinsiyet	Okuma Yazma Bilmeyen	%'si	Okuma Yazma Bilen	%'si
Erkek	325.551	0,9	35.980.037	99,1
Kadın	1.872.537	5,2	34.336.648	94,8
Toplam	2.198.088	3,0	70.316.685	97,0

(TÜİK Ulusal Eğitim İstatistiklerinden Hesaplanmıştır).

2018 yılına gelindiğinde, Nevşehir’de 6 yaş üstü nüfusun okuryazarlık oranında % 4,5’lik bir artış yaşanmış ve okuma yazma bilen 6 yaş üstü nüfusun oranı % 97,2’ye yükselmiştir. Cinsiyet açısından nüfusun okuryazarlık durumuna bakıldığında, hem erkek nüfusta hem de kadın nüfusta okuryazarlık oranı artmıştır. Ancak bu artış kadın nüfusta daha hissedilir şekilde olmuştur. Öyle ki, 2008 dönemine göre erkek nüfusun okuma yazma oranı % 1,4 artmış, kadın nüfusta ise % 7,4’lük artış gözlenmiştir. Bu dönemde okuma yazma bilen erkek nüfusun oranı % 99,4’e yükselmiş, kadın nüfusta bu oran % 95,0 olmuştur. Aynı ölçekte okuma yazma bilmeyenlerin oranı da azalmıştır (Tablo 2). Ülke genelinde ise, okuryazar oranı % 5,2’lik artışla, % 97’ye ulaşmıştır. Görülmektedir ki, Türkiye genelinde okuryazar oranındaki artış Nevşehir’deki artıştan daha fazla olmuştur. Sonuç olarak, 2018 yılı itibariyle hem Türkiye genelindeki nüfusun hem de Nevşehir’deki nüfusun % 97’si okuma yazma bilmektedir (Tablo 2, Şekil 1).

Şekil 1 Nevşehir İli ve Türkiye Geneli Okuma Yazma Durumu (6+ yaş), (2018).

Tablo 3. Nevşehir İlinde Yaş Gruplarına ve Cinsiyete Göre Okuma Yazma Oranları (2018).

Yaş Grubu	Toplam	Okuma Yazma Bilmeyen		Okuma Yazma Bilen		%’si
		Erkek	Kadın	Erkek	Kadın	
6-13	32.979	1	-	16.910	16.068	99,9
14-17	17.066	-	-	8.710	8.356	100,0
18-21	19.672	11	5	9.233	10.423	99,9
22-24	13.368	7	11	6.618	6.732	99,8
25-29	18.984	29	50	9.450	9.455	99,5
30-34	20.875	49	82	10.431	10.313	99,3
35-39	21.632	47	65	10.848	10.672	99,5
40-44	19.706	36	86	10.074	9.510	99,4
45-49	18.881	39	95	9.418	9.329	99,3
50-54	18.019	44	183	8.850	8.942	98,7
55-59	16.600	58	339	8.097	8.106	97,6
60-64	13.951	47	610	6.714	6.580	95,3
65+	33.497	360	5.310	14.156	13.671	83,1

(TÜİK Ulusal Eğitim İstatistiklerinden Hesaplanmıştır).

Nevşehir ilinde okuma yazma oranının yaş gruplarına göre dağılımına bakıldığında, okuma yazma oranının en düşük olduğu yaş grubunun 65+ yaş grubu olduğu görülmektedir (% 83,1). Diğer bütün yaş gruplarında okuma yazma oranı % 95'in üzerindedir. % 100 ile, okuma yazma oranının en yüksek olduğu yaş grubu 14-17 yaş grubudur. 6-13 yaş ve 18-21 yaş okuma yazma oranının yüksek olduğu diğer yaş gruplarıdır.

Okuma yazma bilmeyen nüfus cinsiyete göre incelendiğinde, 22-24 yaş grubundan itibaren, okuma yazma bilmeyenlerin içinde kadın nüfusun daha fazla olduğu görülmektedir. Ayrıca yaş yükseldikçe okuma yazma bilmeyenlerin sayısı kadın nüfusun aleyhine artmaktadır. 65+ yaş grubunda, kadın nüfusta okuma yazma bilmeyenlerin sayısı erkek nüfusta okuma yazma bilmeyenlerin sayısından neredeyse 15 kat daha fazladır. 65+ yaş grubunda 360 erkeğin okuma yazma bilmemesine karşılık, 5.310 kadın okuma yazma bilmemektedir (Tablo 3).

Tablo 4. Nevşehir İlinde Nüfusun Okuryazarlık ve Eğitim Durumu (6+ yaş), (2018).

Eğitim Durumu	Erkek	Kadın	Toplam	%'si
Okuma Yazma Bilmeyen	728	6.846	7564	2,85
Okuma Yazma Bilen	9.933	13.937	23.870	9,10
Fakat Bir Okul Bitirmeyen				
İlkokul Mezunu	33.064	44.260	77.324	29,15
İlköğretim Mezunu	18.827	15.777	34.604	13,04
Ortaokul ve Dengi Meslek Okulu	19.532	16.138	35.670	13,44
Lise ve Dengi Meslek Okulu	30.505	23.522	54.027	20,36
Yüksekokul veya Fakülte	15.918	13.372	29.290	11,04
Yüksek Lisans	1.354	878	2.232	0,84
Doktora	376	273	649	0,24

(TÜİK Ulusal Eğitim İstatistiklerinden Hesaplanmıştır).

Tablo 5. Türkiye'de Nüfusun Okuryazarlık ve Eğitim Durumu (6+ yaş), (2018).

Eğitim Durumu	Erkek	Kadın	Toplam	%'si
Okuma Yazma Bilmeyen	325.551	1.872.537	2.198.088	3,71
Okuma Yazma Bilen	3.250.584	4.488.648	7.739.232	13,07
Fakat Bir Okul Bitirmeyen				
İlkokul Mezunu	8.037.156	10.245.211	18.282.367	30,87
İlköğretim Mezunu	5.067.482	3.765.153	8.832.635	14,91
Ortaokul ve Dengi Meslek Okulu	5.326.551	4.398.894	9.725.445	16,42
Lise ve Dengi Meslek Okulu	8.380.125	6.405.868	14.785.993	24,97
Yüksekokul veya Fakülte	5.235.988	4.518.511	9.754.499	16,47
Yüksek Lisans	559.339	430.093	989.432	1,67
Doktora	122.812	84.270	207.082	0,34

(TÜİK Ulusal Eğitim İstatistiklerinden Hesaplanmıştır).

Araştırma alanında 2018 yılı itibariyle, 6 yaş ve daha üzerindeki nüfusun eğitim durumu incelendiğinde, ilkokul mezunlarının oranının (% 29,15) en fazla olduğu görülmektedir. Aynı durum Türkiye için de geçerlidir ve Türkiye’de ilkokul mezunlarının oranı % 30,87 ile Nevşehir’deki oranın üzerindedir. İlkokul mezunlarının çoğunluğunu hem Nevşehir’de (% 57) hem Türkiye’de (% 56) kadın nüfus oluşturmaktadır. İkinci olarak hem Nevşehir’de hem de Türkiye’de lise ve dengi meslek okul mezunlarının oranı yüksektir. Türkiye ortalamasının altında olan Nevşehir ilinde bu oran % 20,36 iken, Türkiye’de % 24,97’dir. Okuma yazma bilen fakat bir okul bitirmeyenlerin oranına bakıldığında, % 3,97’lik farkla bu oran Türkiye’de daha yüksektir. Türkiye’de % 13,07 olan okuma yazma bilen fakat bir okul bitirmeyenlerin oranı, Nevşehir ilinde % 9,10’dur (Tablo 4, Tablo 5).

Nevşehir ilinde, eğitim durumunun göstergesi olan eğitimin bütün kademelerindeki mezun oranları Türkiye ortalamasının altındadır. Ancak belirgin bir farka rastlanmamaktadır. Yüksekokul veya fakülte mezunlarının oranında fark daha da belirgindir. Öyle ki, % 5,43’lük farkla yüksekokul veya fakülte mezunlarının oranı Türkiye’de % 16,47, Nevşehir ilinde ise, % 11,04’tür. Cinsiyete göre bakıldığında ise, yüksekokul veya fakülte mezunları içerisinde kadınların oranı hem Nevşehir’de hem de Türkiye’de % 46’dır. Denilebilir ki, hem ülke genelinde hem de Nevşehir’de kadınlar erkeklere oranla eğitim-öğretime daha az katılmaktadır. Ancak yıllar içerisinde kadın nüfusun eğitim seviyesinin yükseldiği de bir gerçektir.

NEVŞEHİR İLİNİN EĞİTİM FONKSİYONLARI

Çalışmanın bu bölümünde, Nevşehir ilinin eğitim fonksiyonları incelenecek ve ilin eğitim durumu ile ilgili olarak, örgün eğitim kademelerindeki okullaşma oranları, derslik başına düşen öğrenci sayıları ve öğretmen başına düşen öğrenci sayıları üzerinde durulacaktır.

Net okullaşma oranı, ilgili öğrenim türündeki teorik yaş grubunda bulunan öğrencilerin, ait olduğu öğrenim türündeki teorik yaş grubunda bulunan toplam nüfusa bölünmesi ile elde edilir. Öğrencilerin bitirdiği yaş temel alınarak; okul öncesi teorik yaş 3 yaş (1-9 aylar) -5 yaş (4-12 aylar), ilkokulda teorik yaş 5 yaş (1-3 aylar) -9 yaş (4-12 aylar), ortaokulda teorik yaş 9 yaş (1-3 aylar) -13 yaş, ortaöğretimde teorik yaş 14-17, yükseköğretimde teorik yaş 18-22 olarak kabul edilmiştir (MEB, 2019: 18). Derslik başına düşen öğrenci sayısı, istenilen eğitim kademesine ve İstatistikî Bölge Birimleri Sınıflaması seviyesine göre, toplam öğrenci sayısının toplam derslik sayısına bölünmesi ile elde edilen ve bir derslikteki ortalama öğrenci sayısını gösteren göstergedir (MEB, 2019: 18). Öğretmen başına düşen öğrenci sayısı, istenilen eğitim kademesine ve İstatistikî Bölge Birimleri Sınıflaması seviyesine göre, toplam öğrenci sayısının toplam öğretmen sayısına bölünmesi ile elde edilen ve bir öğretmenin eğitim verdiği ortalama öğrenci sayısını gösteren göstergedir (MEB, 2019: 19).

Okul Öncesi Eğitim

Okul öncesi eğitim; isteğe bağlı olarak zorunlu ilköğretim çağına gelmemiş, 3 yaş (36 ayını dolduran çocuklar), 4 yaş ve 5 yaş (66 aydan küçük olan çocuklar) grubundaki çocukların eğitimini kapsar. Okul öncesi eğitim kurumları bağımsız anaokulları olarak kurulabildikleri gibi, gerekli görülen yerlerde ilköğretim okullarına bağlı ana sınıfları halinde veya ilgili diğer öğretim kurumlarına bağlı uygulama sınıfları olarak da açılmaktadır. Okul öncesi eğitim kurumları, bağımsız anaokulları olarak, örgün ve yaygın eğitim kurumları bünyesinde uygun fiziksel kapasiteye göre ana sınıfları ve uygulamalı sınıflar olarak açılmaktadır (MEB, 2019: 13).

Tablo 6. Nevşehir İli Okul Öncesi Eğitimde Okullaşma Oranları (2017-2019).

2017-2018 Öğretim Yılı			
Yaş	Erkek (%)	Kız (%)	Toplam(%)

3-5	52,29	52,47	52,38
4-5	69,51	69,83	69,66
5	89,08	88,93	89,00
2018-2019 Öğretim Yılı			
Yaş	Erkek (%)	Kız (%)	Toplam(%)
3-5	53,33	53,68	53,50
4-5	67,20	69,39	68,25
5	88,18	88,37	88,27

(Milli Eğitim Bakanlığı Örgün Eğitim İstatistikleri).

Tablo 7. Türkiye’de Okul Öncesi Eğitimde Okullaşma Oranları (2017-2019).

2017-2018 Öğretim Yılı			
Yaş	Erkek (%)	Kız (%)	Toplam(%)
3-5	38,84	38,18	38,52
4-5	50,87	49,95	50,42
5	67,95	65,75	66,88
2018-2019 Öğretim Yılı			
Yaş	Erkek (%)	Kız (%)	Toplam(%)
3-5	39,41	38,79	39,11
4-5	51,20	50,35	50,79
5	69,32	67,23	68,30

(MEB Örgün Eğitim İstatistikleri).

Nevşehir ilinde, 2018-2019 öğretim yılında okul öncesi eğitimde okullaşma oranının 5 yaş grubunda en yüksek olduğu görülmektedir. 3-5 yaş grubunda, bir önceki öğretim yılına göre okullaşma oranı artmıştır. Diğer yaş gruplarında ise, bir önceki öğretim yılına göre okullaşma oranının azaldığı görülmektedir. Her iki öğretim yılında da, 3-5 yaş ve 4-5 yaş grubundaki okullaşma oranı kızlarda daha yüksektir. Türkiye’de ise, her iki eğitim-öğretim yılında okul öncesi eğitimde, bütün yaş gruplarında erkeklerdeki okullaşma oranı daha fazladır. Türkiye’de 2018-2019 öğretim yılında okul öncesi eğitimde bütün yaş gruplarındaki okullaşma oranı bir önceki döneme göre artmıştır. En yüksek artış 5 yaş grubundaki okullaşma oranında görülmüştür. Nevşehir ilinde 2017-2018 ve 2018-2019 öğretim yıllarında, okul öncesi eğitimde okullaşma oranlarına bakıldığında, her iki öğretim yılında da bütün yaş gruplarındaki okullaşma oranlarının, Türkiye’de okul öncesi eğitimdeki okullaşma oranlarından daha yüksek olduğu görülmektedir (Tablo 6, Tablo 7).

Tablo 8. Nevşehir İli Okul Öncesi Eğitimde Yıllara Göre Öğretmen, Öğrenci, Okul ve Derslik Sayıları (2014-2019).

Öğretim Yılı	Öğretmen Sayısı	Öğrenci Sayısı			Okul Sayısı	Derslik Sayısı
		Erkek	Kız	Toplam		
2014-2015	315	2.878	2.659	5.537	153	260
2015-2016	354	3.052	2.737	5.789	164	300
2016-2017	365	3.015	2.728	5.743	163	373
2017-2018	366	3.263	2.982	6.245	166	387
2018-2019	402	3.444	3.197	6.641	171	414

(MEB Örgün Eğitim İstatistikleri).

2014-2019 yılları arasında, Nevşehir’de okul öncesi eğitimde bütün dönemlerde, öğretmen sayıları bir önceki döneme göre artmıştır. İldeki derslik sayısında da her dönem artış gözlenmiştir. Sadece 2016-2017 öğretim döneminde öğrenci sayısında ve okul sayısında azalma olmuştur. Ayrıca Nevşehir ilinde okul öncesi eğitimde, 2014-2015 öğretim yılında 21 kişi olan derslik başına düşen öğrenci sayısı, 2018-2019 öğretim yılında 16 kişiye düşmüştür (Tablo 8).

İlköğretim

İlköğretim kurumları, mecburi ilköğretim çağı 5 yaş (66 ayını dolduran, 2012 yılının 1. ve 3. ayları arasında doğan çocuklar) -13 yaş grubundaki çocukları kapsar. (Kayıtların yapıldığı yılın eylül ayı sonu itibariyle 66 ayını dolduran çocuklar ile 13 yaşını bitirip öğretim yılı sonunda 14 yaşına giren çocukları kapsar.) İlköğretim kurumları; dört yıl süreli ve zorunlu ilkokullar ile dört yıl süreli zorunlu ve farklı programlar arasında tercihe imkan veren ortaokullar ile imam hatip ortaokullarından oluşur. Ortaokullar ile imam-hatip ortaokullarında lise eğitimini destekleyecek şekilde öğrencilerin yetenek, gelişim ve tercihlerine göre seçimlik dersler oluşturulur.(MEB, 2019: 14).

Tablo 9. Nevşehir İli İlköğretimde Okullaşma Oranları (2015-2019).

Öğretim Yılı	İlkokul (%)			Ortaokul (%)			İlköğretim (İlkokul+Ortaokul) (%)		
	Erkek	Kız	Toplam	Erkek	Kız	Toplam	Erkek	Kız	Toplam
2015-2016	93,42	94,57	93,98	95,19	96,05	95,61	95,87	96,54	96,20
2016-2017	89,96	89,67	89,82	96,11	97,08	96,58	95,98	96,21	96,09
2017-2018	90,36	90,37	90,37	94,64	96,23	95,42	95,61	96,38	95,98
2018-2019	90,60	91,57	91,07	92,61	94,67	93,61	95,12	96,25	95,67

(MEB Örgün Eğitim İstatistikleri).

Tablo 10. Türkiye’de İlköğretimde Okullaşma Oranları (2015-2019).

Öğretim Yılı	İlkokul (%)			Ortaokul (%)			İlköğretim (İlkokul+Ortaokul) (%)		
	Erkek	Kız	Toplam	Erkek	Kız	Toplam	Erkek	Kız	Toplam
2015-2016	94,54	95,22	94,87	94,36	94,43	94,39	96,34	96,54	96,44
2016-2017	91,08	91,24	91,16	95,60	95,76	95,68	96,39	96,63	96,51
2017-2018	91,42	91,68	91,54	94,26	94,69	94,47	95,99	96,25	96,12
2018-2019	91,78	92,08	91,92	92,94	93,64	93,28	95,92	96,18	96,05

(MEB Örgün Eğitim İstatistikleri).

2015-2019 yılları arasında, Nevşehir ilinde ilköğretimde okullaşma oranının azaldığı görülmektedir. Belirtmek gerekir ki, bu dönemlerde ildeki okullaşma oranları Türkiye ortalamasının çok da gerisinde değildir. Ayrıca Nevşehir ilinde ilköğretimde kızlarda okullaşma oranı erkeklerden fazladır. Aynı durum Türkiye geneli için de söz konusudur. Her dört öğretim döneminde de, Nevşehir ilinde ortaokuldaki okullaşma oranının ilkokuldaki okullaşma oranından daha yüksek olduğu görülmektedir. Türkiye genelinde de, 2015-2016 öğretim yılı hariç diğer dönemlerde ortaokulda okullaşma oranı ilkokula göre daha yüksektir (Tablo 9, Tablo 10).

Tablo 11. Nevşehir İli İlköğretimde Yıllara Göre Öğretmen, Öğrenci, Okul ve Derslik Sayıları (2014-2019).

Öğretim Yılı	Öğretmen Sayısı	İlkokul			Okul Sayısı	Derslik Sayısı
		Erkek	Kız	Toplam		
2014-2015	1.298	9.281	8.985	18.266	134	1.113
2015-2016	1.310	9.173	8.752	17.925	132	1.183
2016-2017	1.247	8.499	8.026	16.525	128	1.156
2017-2018	1.226	8.539	7.972	16.511	129	1.137
2018-2019	1.200	8.798	8.261	17.059	130	1.158
Öğretim Yılı	Öğretmen Sayısı	Ortaokul			Okul Sayısı	Derslik Sayısı
		Erkek	Kız	Toplam		
2014-2015	1.329	9.221	8.899	18120	103	1.005
2015-2016	1.393	9.057	8.786	17.843	104	1.027

2016-2017	1.396	9.662	9.388	19.050	101	1.084
2017-2018	1.471	9.755	9.468	19.223	104	1.188
2018-2019	1.541	9.638	9.339	18.977	108	1.191
İlköğretim (İlkokul+Ortaokul)						
Öğretim Yılı	Öğretmen Sayısı	Öğrenci Sayısı			Okul Sayısı	Derslik Sayısı
		Erkek	Kız	Toplam		
2014-2015	2.627	18.502	17.884	36.386	237	2.118
2015-2016	2.703	18.230	17.538	35.768	236	2.210
2016-2017	2.643	18.161	17.414	35.575	229	2.240
2017-2018	2.697	18.294	17.440	35.734	233	2.325
2018-2019	2.741	18.436	17.600	36.036	238	2.349

Kaynak (MEB Örgün Eğitim İstatistikleri).

2014-2019 yılları arasında Nevşehir ilinde ilköğretimde, 2015-2016 ve 2016-2017 öğretim dönemlerinde öğrenci sayısı bir önceki döneme göre azalmış, 2017-2018 öğretim döneminde öğrenci sayısı bir önceki döneme göre 159, 2018-2019 öğretim döneminde ise, 302 kişi artmıştır. 2018-2019 eğitim öğretim yılında Nevşehir’de 17.059 ilkokul, 18.977 ortaokul olmak üzere toplam 36.036 ilköğretim öğrencisi bulunmaktadır ve ilköğretimdeki erkek öğrenci sayısı (18.436) kız öğrenci sayısından (17.600) fazladır. 2018-2019 öğretim döneminde Nevşehir ilinde ilköğretimde öğretmen başına 13, derslik başına 15 öğrenci düşmektedir. 2014-2015 döneminde yine öğretmen başına düşen öğrenci sayısı 13, derslik başına düşen öğrenci sayısı ise 17’dir (Tablo 11).

Ortaöğretim

Ortaöğretim; ilköğretime dayalı, en az dört yıllık zorunlu, örgün veya yaygın öğrenim veren genel, mesleki ve teknik öğretim kurumlarının tümünü kapsar. Genel Ortaöğretim, ilköğretime dayalı en az dört yıllık zorunlu eğitimle öğrencilere genel kültür kazandırmanın yanı sıra, ilgi, istek ve yetenekleri doğrultusunda yükseköğretime, hem yükseköğretime veya geleceğe hazırlayan eğitim öğretim sürecidir. Mesleki ve Teknik Ortaöğretim ise, ilköğretime dayalı en az dört yıllık zorunlu eğitimle öğrencilere genel kültür kazandırmanın yanı sıra, ilgi, istek ve yetenekleri doğrultusunda yükseköğretime, hem yükseköğretime hem mesleğe veya geleceğe ve iş alanlarına hazırlayan eğitim öğretim sürecidir (MEB, 2019: 14-15).

Tablo 12. Nevşehir İli Ortaöğretimde Okullaşma Oranları (2015-2019).

Öğretim Yılı	Genel Ortaöğretim (%)			Mesleki ve Teknik Ortaöğretim (%)			Ortaöğretim Toplamı (%)		
	Erkek	Kız	Toplam	Erkek	Kız	Toplam	Erkek	Kız	Toplam
2015-2016	39,12	45,05	42,04	43,26	39,89	41,60	82,38	84,94	83,64
2016-2017	41,69	47,45	44,53	42,27	38,45	40,38	83,96	85,90	84,92
2017-2018	42,29	47,53	44,87	42,42	37,73	40,11	84,72	85,26	84,99
2018-2019	42,79	49,17	45,91	42,30	36,60	39,51	85,09	85,77	85,42

(Milli Eğitim Bakanlığı Örgün Eğitim İstatistikleri).

Tablo 13. Türkiye’de Ortaöğretimde Okullaşma Oranları (2015-2019).

Öğretim Yılı	Genel Ortaöğretim (%)			Mesleki ve Teknik Ortaöğretim (%)			Ortaöğretim Toplamı (%)		
	Erkek	Kız	Toplam	Erkek	Kız	Toplam	Erkek	Kız	Toplam
2015-2016	34,66	38,75	36,65	44,71	41,48	43,14	79,37	80,24	79,79
2016-2017	38,24	42,19	40,16	44,46	40,20	42,38	82,70	82,39	82,54
2017-2018	38,88	43,87	41,31	44,89	39,52	42,28	83,77	83,39	83,58
2018-2019	41,51	47,81	44,57	43,00	36,07	39,63	84,51	83,88	84,20

(Milli Eğitim Bakanlığı Örgün Eğitim İstatistikleri).

2014-2019 yılları arasında Nevşehir ilinde ve Türkiye’de ortaöğretimde okullaşma oranları bir önceki döneme göre artmıştır. Bununla birlikte Nevşehir’de ortaöğretimde okullaşma

oranlarının Türkiye ortalamasının üzerinde olduğu görülmektedir. Mesleki ve Teknik Ortaöğretimde cinsiyete göre bakıldığında, hem Nevşehir ilinde hem de Türkiye’de erkeklerde okullaşma oranı kızlardan daha yüksektir. Ayrıca Nevşehir’de Genel Ortaöğretimde ve Ortaöğretim Toplamında dört öğretim döneminde de kızlarda okullaşma oranı erkeklere göre daha fazladır (Tablo 12, Tablo 13).

Tablo 14. Nevşehir İli Ortaöğretimde Yıllara Göre Öğretmen, Öğrenci, Okul ve Derslik Sayıları (2014-2019).

Genel Ortaöğretim						
Öğretim Yılı	Öğretmen Sayısı	Öğrenci Sayısı			Okul Sayısı	Derslik Sayısı
		Erkek	Kız	Toplam		
2014-2015	480	5.219	5.193	10.412	23	333
2015-2016	570	5.621	5.520	11.141	25	378
2016-2017	581	5.331	5.379	10.710	26	378
2017-2018	586	5.414	5.348	10.762	26	362
2018-2019	615	5.510	5.494	11.004	27	404
Mesleki ve Teknik Ortaöğretim						
Öğretim Yılı	Öğretmen Sayısı	Öğrenci Sayısı			Okul Sayısı	Derslik Sayısı
		Erkek	Kız	Toplam		
2014-2015	736	4.628	4.260	8.888	30	340
2015-2016	782	4.741	4.217	8.958	30	456
2016-2017	845	4.489	3.869	8.358	29	473
2017-2018	805	4.468	4.040	8.508	35	508
2018-2019	786	4.594	3.536	8.130	36	528
Ortaöğretim Toplamı						
Öğretim Yılı	Öğretmen Sayısı	Öğrenci Sayısı			Okul Sayısı	Derslik Sayısı
		Erkek	Kız	Toplam		
2014-2015	1.216	9.847	9.453	19.134	53	673
2015-2016	1.352	10.362	9.737	20.099	55	834
2016-2017	1.426	9.820	9.248	19.068	55	851
2017-2018	1.391	9.882	9.388	19.270	61	870
2018-2019	1.401	10.104	9.030	19.134	63	932

(MEB Örgün Eğitim İstatistikleri).

2014-2019 yılları arasında Nevşehir ilinde ortaöğretimde, 2015-2016 ve 2017-2018 eğitim öğretim yılında bir önceki döneme göre öğrenci sayısı artmıştır. 2018-2019 eğitim öğretim döneminde 11.004 öğrenci Genel Ortaöğretimde, 8.130 öğrenci Mesleki ve Teknik Ortaöğretimde olmak üzere toplam 19.134 öğrenci bulunmaktadır. Cinsiyet açısından Nevşehir’de ortaöğretimde erkek öğrenci sayısı daha fazladır. 2014-2015 öğretim döneminde Nevşehir’de ortaöğretimde 15 olan öğretmen başına düşen öğrenci sayısı, 2018-2019 öğretim döneminde 13’e düşmüştür. Mesleki ve Teknik Ortaöğretimde ise, öğretmen başına 10 öğrenci düşmektedir (Tablo 14).

Yükseköğretim

Yükseköğretimin amaç ve görevleri Milli Eğitim Bakanlığı tarafından şu şekilde ifade edilmiştir;

Milli eğitimin genel amaçlarına ve temel ilkelerine uygun olarak,

1. Öğrencileri ilgi, istidat ve kabiliyetleri ölçüsünde ve doğrultusunda yurdumuzun bilim politikasına ve toplumun yüksek seviyede ve çeşitli kademelerdeki insan gücü ihtiyaçlarına göre yetiştirmek;

2. Çeşitli kademelerde bilimsel öğretim yapmak;

3. Yurdumuzu ilgilendirenler başta olmak üzere, bütün bilimsel, teknik ve kültürel sorunları çözmek için bilimleri genişletip derinleştirecek inceleme ve araştırmalarda

bulunmak;

4. Yurdumuzun türlü yönde ilerleme ve gelişmesini ilgilendiren bütün sorunları, Hükümet ve kurumlarla da elbirliği etmek suretiyle öğretim ve araştırma konusu yaparak sonuçlarını toplumun yararlanmasına sunmak ve Hükümetçe istenecek inceleme ve araştırmaları sonuçlandırarak düşüncelerini bildirmek;

5. Araştırma ve incelemelerinin sonuçlarını gösteren, bilim ve tekniğin ilerlemesini sağlayan her türlü yayınları yapmak;

6. Türk toplumunun genel seviyesini yükseltici ve kamuoyunu aydınlatıcı bilimsel verileri sözle, yazı ile halka yaymak ve yaygın eğitim hizmetlerinde bulunmaktır.

Yükseköğretim; ortaöğretime dayalı, en az iki yıllık yükseköğrenim veren eğitim kurumlarının tümünü kapsar. Yükseköğretim kurumları; üniversiteler, fakülteler, enstitüler, yüksekokullar, konservatuarlar, meslek yüksekokulları, uygulama ve araştırma merkezleridir.(MEB, 2019: 16).

Çalışma alanı olan Nevşehir ilinde yükseköğretim kademesinde, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi ve Kapadokya Üniversitesi olmak üzere 2 üniversite bulunmaktadır. Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi 17 Mayıs 2007’de kurulan 17 üniversiteden biridir. Başlangıçta Nevşehir Üniversitesi adıyla kurulmuş, 7 Kasım 2013’de üniversitenin adı Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi olarak değiştirilmiştir. Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi bilimsel faaliyetlerini, biri ana yerleşke olmak üzere 7 farklı yerleşkede sürdürmektedir. Üniversite bünyesinde, 9 fakülte, 9 meslek yüksekokulu, 2 yüksekokul, 4 enstitü ve 13 araştırma ve uygulama merkezi bulunmaktadır. Üniversite içerisinde Rektörlük Binası, Kapalı Spor Salonu ve tesisleri, Merkezi Derslik, Merkezi Laboratuvar, Kongre Merkezi bulunmaktadır. Fiziki yapılanmasını 208.800 metre kare kapalı alanı ile hızla tamamlamaktadır. Fiziksel ve sosyal imkanları ile, Türkiye’nin önemli üniversitelerinden biri olma yolunda hızla ilerleyen, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, bilimsel faaliyetleri esas alan geniş bir akademik kadroya sahiptir (nevsehir.edu.tr, 2020).

Tablo 15. Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Akademik Personel Sayıları (2019-2020 Öğretim Yılı).

	Profesör	Doçent	Doktor Öğretim Üyesi	Öğretim Görevlisi	Araştırma Görevlisi
Erkek	22	38	131	120	77
Kadın	8	21	85	93	110
Toplam	30	59	216	213	187

Toplam Akademik Personel Sayısı: 705

(Yükseköğretim Kurumu (www.yok.gov.tr, 2020)).

2019-2020 öğretim yılı güncel bilgilere göre, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi’nde 30’u profesör, 59’u doçent, 216’sı doktor öğretim üyesi, 213’ü öğretim görevlisi ve 187’si araştırma görevlisi olmak üzere toplam 705 akademik personel bulunmaktadır. Cinsiyete göre bakıldığında, üniversite bünyesinde akademik kadrolarda erkeklerin daha fazla olduğu görülmektedir. Ancak araştırma görevlisi kadrosunda yer alanların çoğunluğu kadın nüfustan oluşmaktadır (Tablo 15).

Tablo 16. Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Ön Lisans, Lisans, Yüksek Lisans ve Doktora Okuyan Sayıları (2018-2019 Öğretim Yılı).

Okuyan Ön	Okuyan	Okuyan	Okuyan	Genel Toplam
------------------	---------------	---------------	---------------	---------------------

	Lisans	Lisans	Yüksek Lisans	Doktora	
Erkek	3.282	4.434	1.034	131	8.881
Kız	3.191	6.443	801	93	10.528
Toplam	6.473	10.877	1.835	224	19.409

(Yükseköğretim Kurumu (www.yok.gov.tr, 2020)).

2018-2019 öğretim yılında Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi'nde 10.528'i kız (% 54), 8.881'i erkek (% 46) olmak üzere toplam 19.409 okuyan öğrenci olduğu görülmektedir. Cinsiyet açısından lisans düzeyinde okuyan kız öğrenci sayısının daha fazla olduğu görülmektedir. Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi bünyesinde okuyan öğrencilerin % 56'sını lisans, % 33'ünü ön lisans öğrencileri oluşturmaktadır (Tablo 16).

Tablo 17. Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Ön Lisans ve Lisans Yeni Kayıtlı, Okuyan ve Mezun Öğrenci Sayıları (2000-2016).

Dönem	Yeni Kayıtlı Öğrenci Sayısı	Okuyan Öğrenci Sayısı	Mezun Öğrenci Sayısı
2000-2001	169	746	76
2001-2002	360	951	127
2002-2003	754	1.568	105
2003-2004	550	1.857	180
2004-2005	772	2.154	352
2005-2006	1.055	2.689	366
2006-2007	1.138	3.124	535
2007-2008	1.283	3.475	731
2008-2009	1.857	4.289	787
2009-2010	2.230	5.361	851
2010-2011	2.761	6.380	1.033
2011-2012	2.952	8.021	1.039
2012-2013	3.492	9.764	1.634
2013-2014	4.129	11.407	2.038
2014-2015	4.975	13.723	2.350
2015-2016	6.169	16.833	2.666

(TÜİK Yükseköğretim İstatistikleri).

2000-2016 yılları arasında Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi'nde, ön lisans ve lisans eğitiminde okuyan öğrenci sayısı sürekli olarak artmıştır. 2015-2016 öğretim yılında okuyan öğrenci sayısında % 22.7'lik artış gözlenmektedir.(Tablo 17). Yine 2018-2019 öğretim yılında 19.409 olan toplam öğrenci sayısı, 2019-2020 eğitim-öğretim döneminde 26/04/2020 tarihinde güncellenmiş olan verilere göre, 21.656'ya yükselmiştir.

Tablo 18. Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi İllere Göre Öğrenci Sayıları (2019-2020).

İl	Öğrenci sayısı
Nevşehir	3.429
Kayseri	2.330
Adana	1.067
Konya	912
Mersin	722
Maraş	709
Yozgat	703
Ankara	584
Aksaray	550
Hatay	547
Niğde	520

(nevsehir.edu.tr, 2020)

2019-2020 öğretim yılında Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi illere göre öğrenci sayılarına bakıldığında, Nevşehir ilinden gelen öğrenci sayısının en fazla olduğu görülmektedir. Bu durumun, ildeki aile yapısı ile ilgili olabileceği düşünülmektedir. Ailelerin hem maddi hem de manevi açıdan, çocuklarının kendileri ile aynı şehirde yaşayarak üniversite eğitimini almalarını istedikleri tahmin edilmektedir. Nevşehir'e yaklaşık 70 km uzaklıkta bulunan Kayseri'den de gelen öğrenci sayısının fazla olması dikkat çekmektedir. Genelde yakın çevreden olan öğrencilerin, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi'ni tercih ettikleri görülmektedir (Tablo 18).

Nevşehir ilindeki ikinci bir üniversite olan Kapadokya Üniversitesi, akademik, finansal ve yönetsel deneyiminin temelini teşkil eden Kapadokya Meslek Yüksekokulu olarak 2005–2006 akademik yılında, bölge kalkınma hedefleri paralelinde belirlenmiş olan beş ön lisans programıyla eğitime başlamış ve 2019-2020 akademik yıl itibarıyla Mustafapaşa, Ürgüp, Uçhisar ve İstanbul Sabiha Gökçen Havalimanı'nda yer alan dört yerleşkesinde toplam 28 ön lisans, 13 lisans ve 4 yüksek lisans programı ile eğitim faaliyetlerini sürdürmektedir (kapadokya.edu.tr, 2020).

Tablo 19. Kapadokya Üniversitesi Akademik Personel Sayıları (2019-2020 Öğretim Yılı).

	Profesör	Doçent	Doktor Öğretim Üyesi	Öğretim Görevlisi	Araştırma Görevlisi
Erkek	7	2	29	60	7
Kadın	3	0	13	49	6
Toplam	10	2	42	109	13

Toplam Akademik Personel Sayısı: 176

(Yükseköğretim Kurumu (www.yok.gov.tr, 2020)).

2019-2020 öğretim yılı itibarıyla, Kapadokya Üniversitesi'nde 10'u profesör, 2'si doçent, 42'si doktor öğretim üyesi, 109'u öğretim görevlisi, 13'ü araştırma görevlisi olmak üzere toplam 176 akademik personel bulunmaktadır. Üniversite bünyesinde erkek akademik personel sayısının daha fazla olduğu görülmektedir (Tablo 19).

Tablo 20. Kapadokya Üniversitesi Ön lisans, Lisans, Yüksek lisans ve Doktora Okuyan Sayıları (2018-2019 Öğretim Yılı).

	Okuyan Ön Lisans	Okuyan Lisans	Okuyan Yüksek Lisans	Okuyan Doktora	Genel Toplam
Erkek	2.063	100	52	---	2.215
Kız	2.029	185	19	---	2.233
Toplam	4.092	285	71	---	4.448

(Yükseköğretim Kurumu (www.yok.gov.tr, 2020)).

Kapadokya Üniversitesi 2018-2019 öğretim yılında, ön lisans, lisans, yüksek lisans ve doktora okuyan öğrenci sayılarına bakıldığında, doktora programı ve öğrencisi bulunmamaktadır. Ön lisans, lisans ve yüksek lisansta okuyan toplam 4.448 öğrenci mevcuttur. Cinsiyet açısından farkın çok az olduğu görülmektedir. Ayrıca, Kapadokya Üniversitesi'nde okuyan öğrencilerin 4.092'si ön lisans (% 92), 285'i lisans (% 6.4) öğrencisidir (Tablo 20).

SONUÇ

Yapılan çalışma sonucunda elde edilen bulgulara göre, Nevşehir ilindeki eğitim durumu ile ilgili olarak değerlendirmeler yapılmış ve bazı sonuçlara ulaşılmıştır. Nevşehir ilinin sahip olduğu eğitim fonksiyonu ile ilgili olarak, ildeki örgün eğitim kademesinde bulunan okul öncesi eğitim, ilköğretim, ortaöğretim ve yükseköğretimde okullaşma oranları, öğretmen, öğrenci, okul ve derslik sayıları elde edilen veriler doğrultusunda ortaya konulmuştur.

Nüfusun önemli yapısal özelliklerinden olan okuryazar oranına bakıldığında, 2018 yılı verilerine göre okuma yazma bilen oranının Türkiye’de % 97, Nevşehir ilinde % 97.2 olduğu görülmektedir. Cinsiyete göre bakıldığında ise, Nevşehir ilinde hem okuma yazma bilen hem de okuma yazma bilmeyen nüfus içerisinde kadınların oranı, Türkiye’deki okuma yazma bilen ve bilmeyen nüfustaki kadın oranından daha yüksektir. Nevşehir ilinde, eğitim durumunun göstergesi olan eğitimin bütün kademelerindeki mezun oranları Türkiye ortalamasının altındadır. Ancak belirgin bir farka rastlanmamaktadır. Yüksekokul veya fakülte mezunlarının oranında fark daha da belirgindir. Öyle ki, % 5,43’lük farkla yüksekokul veya fakülte mezunlarının oranı Türkiye’de % 16,47, Nevşehir ilinde ise, % 11,04’tür. Bu durum üzerinde, Nevşehir’de üniversitenin geç kurulmuş olmasının ve yükseköğretim amacıyla şehir dışına giden öğrencilerin eğitimini tamamladıktan sonra şehre dönmelerinin etkili olduğu düşünülebilir. Özellikle sanayi sektöründe Nevşehir’de yeterli iş imkanı bulunmadığı için bu alanda eğitimini tamamlayan öğrenciler sanayinin geliştiği şehirlerde çalışmaktadır.

Görülmektedir ki, Nevşehir ili eğitimde sahip olduğu mevcut durum açısından Türkiye’de oldukça iyi bir yerdedir. İldeki okullaşma oranları, ilköğretim kademesinde Türkiye’deki okullaşma oranına oldukça yakın, okul öncesi eğitimde ve ortaöğretimde ise Türkiye ortalamasının üzerindedir. Nevşehir ilinde, derslik başına düşen öğrenci sayısı ve öğretmen başına düşen öğrenci sayısı da bütün örgün eğitim kademelerinde, Türkiye ortalamasının altındadır. Bu anlamda ilde gerek öğretmen sayısının gerekse okul ve derslik sayılarının yeterli olduğu söylenebilir. Yine ildeki eğitim faaliyetleri içerisinde, yükseköğretim kademesinde yer alan Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi ve Kapadokya Üniversitesi önemli bir yere sahiptir. Gerek sahip oldukları fakülte ve bölümler, gerekse öğrenci ve akademik personel sayıları bakımından Nevşehir iline büyük katkı sağlamakta ve Türkiye’deki akademik eğitimin bir parçasını oluşturmaktadır.

Farklı illere ve bölgelere ilişkin eğitim coğrafyası alanında yapılmış diğer çalışmalarda ise şu sonuçlara ulaşılmıştır:

Çolak 2009’a göre; Doğu Anadolu Bölgesinde okullaşma oranı Türkiye ortalamasının altındadır ve bölge eğitim açısından diğer bölgeleri geride takip etmektedir. Öyle ki 2000 yılı verilerine göre bölgede okuryazar olmayan nüfus %31,9 oranındadır ve bu oran kadın nüfusta %49,4’tür. Çoban ve Temir 2017’ye göre ise; 2015 yılı verilerine göre Türkiye’de okuryazar oranı en yüksek olan il Antalya (%98,5), en düşük okuryazar oranına sahip il ise Şanlıurfa (%90) olarak tespit edilmiştir. Antalya da eğitim yatırımlarının Türkiye ortalamasının üzerinde, Şanlıurfa’da ise Türkiye ortalamasının altında olduğu görülmektedir.

ÖNERİLER

Çalışma sonucunda, önerileri şu şekilde sıralamak mümkündür:

1. 50 yaş ve üzerindeki kadın nüfusta okuma yazma bilmeyenlerin sayısı fazla olduğu için il genelinde bu nüfusa yönelik okuma yazma kursları açılabilir.
2. Nevşehir ilinde yüksekokul veya fakülte mezunlarının oranı (%11,04) Türkiye ortalamasının (%16,47) altında olduğundan bu oranı yükseltmek amacıyla meslek okullarından mezun olan öğrenciler alanları ile ilgili yüksekokullara yönlendirilebilir.
3. Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi’nde diğer illerden gelen öğrenci sayısının yükseltilmesi için üniversitenin tanıtımına yönelik çalışmalar artırılabilir.

KAYNAKÇA

AŞICI, M. (2009). Kişisel ve Sosyal Bir Değer Olarak Okuryazarlık. *Değerler Eğitimi Dergisi* 7(17) : 9-26.

- Çetin, B. (2014). Eğitim ve Kalkınma İlişkisi: Türkiye Örneği. Yüksek Lisans Tezi, Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İktisat Anabilim Dalı, Karaman.
- Çoban, A.ve Temir, M. (2017). Eğitim Coğrafyası Bakımından İki Ekstrem Şehir: Antalya ve Şanlıurfa. *Sosyal Bilimler Dergisi* 15: 77-90.
- Çolak, N. (2009). Eğitim Coğrafyası Bakımından Doğu Anadolu Bölgesi İllerinde Okullaşma Oranları (1980-2000). Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Coğrafya Anabilim Dalı, Elazığ.
- Erginer, E. (2018). *Eğitim-Öğretim-Milli Eğitimin İlkeleri-Program*. Abdulkadir Uzunöz, Vedat Aktepe (Ed) *Özel Öğretim Yöntemleri* (2-23) (Pegem Akademi Yayıncılık, Ankara).
- Işık, E. (2013). Erzurum İl'inin Eğitim Coğrafyası. Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Coğrafya Anabilim Dalı, Erzurum.
- Kapadokya Üniversitesi. <https://www.kapadokya.edu.tr>. (2 Nisan 2020).
- Kaya, F. (2016). *Ağrı İlinin Eğitim Coğrafyası* (T.C Ağrı Valiliği İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü Yayınları, Ağrı).
- Kızılloluk, H. (2007). Ekonominin Eğitimin Amaçları ve İçeriği Üzerindeki Etkileri. *Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi* 8(1): 21-30.
- Kuzu, A. (2013). *Veri Toplama Yöntem ve Gereçleri*. Adile Aşkın Kurt (Ed) *Bilimsel Araştırma Yöntemleri* (93-115) (Anadolu Üniversitesi Yayınları, Eskişehir).
- Milli Eğitim Bakanlığı, (2019). *Milli Eğitim İstatistikleri-Örgün Eğitim 2018-2019* [https://sgb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2019_09/30102730_meb_istatistikleri_organ_egitim_2018_2019.pdf] (Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, Ankara). (22 Nisan 2020)
- Milli Eğitim Bakanlığı, (2018). *Milli Eğitim İstatistikleri-Örgün Eğitim 2017-2018* [https://sgb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2018_09/06123056_meb_istatistikleri_organ_egitim_2017_2018.pdf] (Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, Ankara). (22 Nisan 2020)
- Milli Eğitim Bakanlığı, (2017). *Milli Eğitim İstatistikleri-Örgün Eğitim 2016-2017* [https://sgb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_09/08151328_meb_istatistikleri_organ_egitim_2016_2017.pdf] (Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, Ankara). (22 Nisan 2020)
- Milli Eğitim Bakanlığı, (2016). *Milli Eğitim İstatistikleri-Örgün Eğitim 2015-2016* [https://sgb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2016_03/30044345_meb_istatistikleri_organ_egitim_2015_2016.pdf] (Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, Ankara). (22 Nisan 2020)
- Milli Eğitim Bakanlığı, (2015). *Milli Eğitim İstatistikleri-Örgün Eğitim 2014-2015* [https://sgb.meb.gov.tr/istatistik/meb_istatistikleri_organ_egitim_2014_2015.pdf] (Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, Ankara). (22 Nisan 2020)
- Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, <http://www.nevsehir.edu.tr>. (2 Nisan 2020).
- Özdal, B. (2010). Elazığ Şehrinin Eğitim Fonksiyonu. Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Coğrafya Anabilim Dalı, Elazığ.
- Türkiye İstatistik Kurumu, www.tuik.gov.tr (2 Nisan 2020).
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2005). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. (Seçkin Yayıncılık, Ankara).
- Yükseköğretim Kurumu, www.yok.gov.tr. (2 Nisan 2020).